

MOȘ ION ROATĂ ȘI UNIREA

de
Ion Creangă

La 1857, pe când se fierbea Unirea în Iași, boierii moldoveni liberali, ca de-alde Costache Hurmuzachi, M. Kogălniceanu și alții, au găsit cu cale să cheme la Adunare și câțiva țărani frunțași, câte unul de fiecare județ, spre a lua și ei parte la facerea acestui măreț și nobil act național. Cum au ajuns țărani la Iași, boierii au pus mână de la mână, de i-au ferchezuit frumos și i-au îmbrăcat la fel, cu cheburi albe și cușme nouă, de se mirau țărani ce berechet i-a găsit. Apoi, se zice că i-ar fi dat pe seama unuia dintre boieri să le țină cuvânt, ca să-i facă a înțelege scopul chemării lor la Iași.

— Oameni buni, știți pentru ce sunteți chemați aici, între noi? zise boierul cu blândețe.

— Vom ști, cucoane, dacă ni-ți spune, răspunse cu sfială un țăran mai bătrân, scărpinându-se în cap.

— Apoi, iaca ce, oameni buni: de sute de ani, două țări surori, creștine și megieșe, Moldova noastră și Valahia sau Țara Muntenească, de care poate-ți fi auzit vorbindu-se, se sfâșie și se mănâncă între dânsele, spre cumplita urgie și piere a neamului românesc. Țări surori și creștine, am zis, oameni buni; căci precum ne închinăm noi, moldovenii, așa se închină și frații noștri din Valahia. Statura, vorba, hrana, îmbrăcămintea și toate obiceiurile câte le avem noi le au întocmai și frații noștri munteni. Țări megieșe, am zis, oameni buni; căci numai pârașul Milcov, ce trece pe la Focșani, le desparte. "Să-l secăm dar dintr-o sorbire" și să facem sfânta Unire, adică înfrățirea dorită de strămoșii noștri, pe care ei n-au putut s-o facă în împrejurările grele de pe atunci. Iaca, oameni buni, ce treabă creștinească și frumoasă avem de făcut. Numai Dumnezeu să ne ajute! Înțeles-ați, vă rog, oameni buni, pentru ce v-am chemat? Și dacă aveți ceva de zis, nu vă sfiiți; spuneți verde, moldovenește, ca la niște frați ce vă suntem; că de-aceia ne-am adunat aici, ca să ne luminăm unii pe alții și Dumnezeu să ne lumineze pe toți cum a ști el mai bine!

— Înțelegem, cucoane, așa a fi, răspunseră câțiva țărani mai rușinoși; că, dă, dacă nu-ți ști dumneavoastră ce-i pe lume, noi, țărănimea de la coarnele plugului, avem să știm ce-i bine și ce-i rău?...

— Ba eu, drept să vă spun, cucoane, n-am înțeles! cică zise cu îndrăzneală unul dintre țărani, anume Ion Roată. Și-apoi, chiar dacă ne-am pricepe și noi la câte ceva, cine se mai uită în gura noastră? Vorba ceea, cucoane: "Țăranul, când merge, tropăiește, și când vorbește, hodorogeste", să ierte cinstită fața dumneavoastră. Eu socot că treaba asta se putea face și fără de noi; că, dă, noi știm a învăța sapa, coasa și secera, dar dumneavoastră învățați condeiul și, când vreți, știți a face din alb negru și din negru alb... Dumnezeu v-a dăruit cu minte, ca să ne povățuiți și pe noi, prostimea...

— Ba nu, oameni buni; s-a trecut vremea aceea, pe când numai boierii făceau totul în țara aceasta și-o storceau după plac. Astăzi toți, de la vlădică până la opincă, trebuie să luăm parte la nevoile și la fericirea țării. Muncă și câștig, datorii și drepturi, pentru toți deopotrivă.

Le spuse boierul apoi despre originea românilor, cum și de cine au fost ei aduși pe aceste locuri; despre suferințele lor și cum au ajuns a fi dezbinați și împrăștiați prin alte țări. Le dă el pilde câte și mai multe: cu smocul de nuiete, cu taurii învrăjbiți și, în sfârșit, se silește bietul creștin din răspuțeri a-i face să înțeleagă care sunt roadele binefăcătoare ale Unirii, aducându-le aminte că tot "pentru unirea tuturor" se roagă și sfânta biserică în toate zilele, mai bine de 1.850 de ani.

— Ei, oameni buni, cred că acum ați priceput!

— Priceput, cucoane, cât se poate de bine, răspuseră mai toți. Dumnezeu să vă ajute la cele bune!

— Ba eu tot nu, cucoane, răspuse moșul Ion Roată.

— Dumnezeu să mă ierte, moș Ioane, dar dumneata, cum văd, ești cam greu de cap; ia haidem în grădină, să vă fac a înțelege și mai bine. Moș Ioane, vezi colo, în ogradă la mine, bolovanul cel mare?

— Îl vedem, cucoane.

— Ia fă bine și adă-l ici lângă mine, zise boierul, care ședea acum pe un jilț în mijlocul țăranilor.

— S-avem iertare, cucoane, n-om putea, că doar acolo-i greutate, nu șagă.

— Ia cearcă și vezi. Moș Ion Roată se duce și vrea să ridice bolovanul, dar nu poate.

— Ia du-te și dumneata, moș Vasile, și dumneata, bade Ilie, și dumneata, bade Pandelachi.

În sfârșit, se duc ei vro 34 țărani, urnesc bolovanul din loc, îl ridică pe umeri și-l aduc lângă boier.

— Ei, oameni buni, vedeți? S-a dus moș Ion și n-a putut face treaba singur; dar când v-ați mai dus câțiva într-ajutor, treaba s-a făcut cu mare ușurință, greutatea n-a mai fost aceeași. Povestea cântecului:

Unde-i unul, nu-i putere,
La nevoi și la durere;
Unde-s mulți, puterea crește,
Și dușmanul nu sporește.

Așa și cu Unirea, oameni buni! Credeți dumneavoastră că, de-a ajuta Dumnezeu a se uni Moldova cu Valahia, avem să fim numai atâția? Frații noștri din Transilvania, Bucovina, Basarabia și cei de peste Dunăre, din Macedonia și de prin alte părți ale lumii, numai să ne vadă că trăim bine, și ei se vor bucura și ne vor iubi, de n-or mai îndrăzni dușmanii, în vecii vecilor, a se lega de români. D-apoi frații noștri de sânge: franțujii, italienii, spaniolii și portughezii, ce așteaptă? La orice întâmplare, Doamne ferește, stau gata să-și verse sângele pentru noi... Unirea face puterea, oameni buni. Ei, acum cred ca-ți înțeles și răsînțeles.

— Ba eu, unul, să iertați dumneavoastră, cucoane, încă tot n-am înțeles, răspunde moș Roată.

— Cum se face asta, moș Ioane? Mai bine ce v-am tălmăcit, și un copil putea să înțeleagă.

— Mai așa, cucoane, răspuseră ceilalți.

— Moș Ioane, zise acum boierul, cam tulburat de multă oboseală, ia spune dumneata, în legea dumitale, cum ai înțeles, cum n-ai înțeles, de când se face atâta vorbă; să auzim și noi!

— Dă, cucoane, să nu vă fie cu supărare, dar de la vorbă și până la faptă este mare deosebire... Dumneavoastră, ca fiecare boier, numai ne-ați poruncit să aducem bolovanul, dar n-ați pus umărul împreună cu noi la adus, cum ne spuneți dinioarea, că de-acum toți au să ia parte la sarcini: de la vlădică până la opincă. Bine-ar fi dac-ar fi așa, cucoane, căci la război înapoi și la pomană năvală, parcă nu prea vine la socoteală... Iar de la bolovanul dumneavoastră am înțeles așa: că până acum noi, țăranii, am dus fiecare câte-o piatră mai mare sau mai mică pe umeri; însă acum suntem chemați a purta împreună tot noi, opinca, o stâncă pe umerele noastre... Să dea Domnul, cucoane, să fie altfel, că mie unuia, nu mi-a părea rău...

La aceste vorbe, țăranii ceilalți au început a strânge din umeri, a se uita lung unul la altul și a zice :

— Ia, poate că și Roată al nostru să aibă dreptate!... Iar boierul, luându-i înaintea cu glume, a înghițit gălușca și a tăcut molcum.